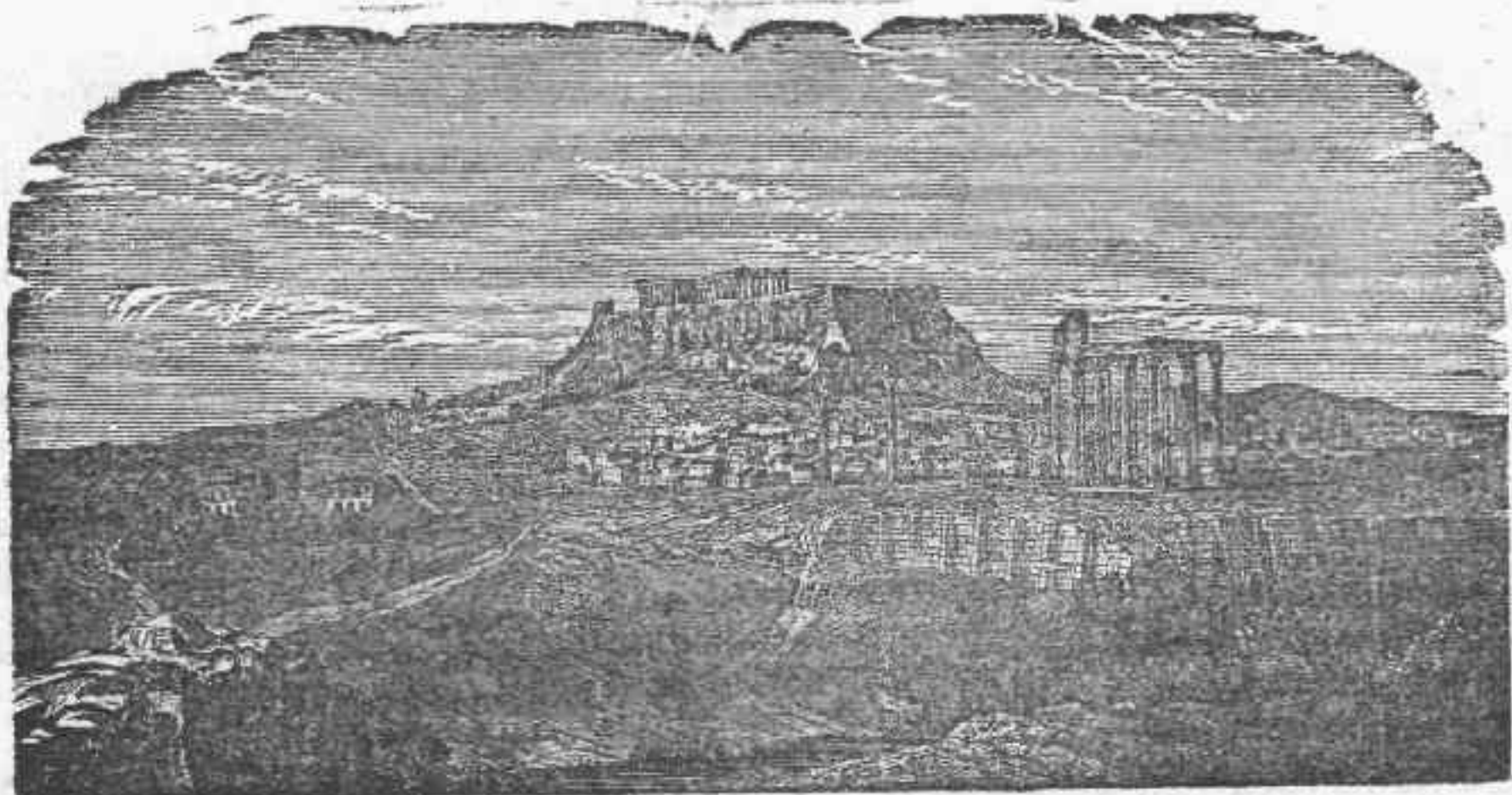

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΜΑΡΤΙΟΥ, 1859.

ΤΟΜΟΣ Θ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 215.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

τῶν Μεγάλων Μαγίστρων τοῦ ἐν Ῥόδῳ

Τάγματος τῶν Ἰωαννιτῶν.

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἰδὲ φυλλάδ. 214.)

Ἡλιῶν de Villeneuve, 1319—1346.

Ἀφοῦ ὁ Μέγας Μάγιστρος Φούλκων de Villaret, ἕνεκα διχονοιῶν ἀναφυσισῶν ἐν τῷ Τάγματι, ἤναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τῆς ἀρχῆς, συνεκρατήθη ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Πάπα Ἰωάννου ΚΒ' ἐν Ἀβενιῶνι τῷ 1319 Σύνοδος, ἐν ᾗ συνελθόντες οἱ ἐκεῖ παρευρισκόμενοι Ἰππῶται ἀνέδειξαν Μέγαν Μάγιστρον τὸν Ἡλιῶνα de Villeneuve. Ἀμέσως δὲ μετὰ τὴν ἐκλογὴν διεύθυνεν αὐτῷ ὁ Πάπας τῇ 28 Ἰουνίου συγχαριτήριον ἐπιστολὴν δι' ἧς, εἰδοποιῶν αὐτὸν περὶ τῆς ἀναγορεύσεώς του, τὸν συμβουλεύει νὰ δεχθῇ τὸ χορηγηθὲν ἐκεῖνῳ καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐπικυρωθὲν ἀξίωμα. Μετ' οὐ πολὺ ἀπὸ τῆς ἀναδείξεώς του, συνεκάλεσεν ὁ Ἡλιῶν ἐν Μομπελλιέρῳ Σύνοδον, ἐν ᾗ, ὡς πιστεύεται, ἔγινεν ἡ ἀπαισία διαίρεσις τοῦ Τάγματος εἰς ἑπτὰ Διαλέκτους, διαίρεσις ἣτις ἐπέφερεν ἀκολούθως μακροχρονίους ζηλοτυπίας καὶ σκάνδαλα. Ὑστερον δὲ ἠτοιμάζετο νὰ ἀπέλθῃ εἰς Ῥόδον, ἀλλὰ κωλυθεὶς ὑπὸ μακρᾶς ἀσθενείας ἤλθε τὸ 1332.

Ὁ Ἡλιῶν ἦτο κεκοσμημένος ὑπὸ πολλῶν ἐξόχων ἀρετῶν, καὶ ἐκυβέρνησε τὸ Τάγμα μετὰ μεγίστης συνέσεως καὶ περισκέψεως. Ἐτελεύτησε δὲ ἐν Ῥόδῳ τῇ 27 Μαΐου 1346.

1 Ἄσπρον.

Ἐμπροσθεν. FR. ELIONVS. DEI. GRACI... (Frater Elionus Dei Gracia...) Ὁ Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον διπλοῦ τινος σταυροῦ, τεθειμένου ἐπὶ τριῶν βαθμίδων.

Ὁπισθεν. OSPITALIS. IRLNI. MAR. (Hospitalis Hierosolimitani MAGISTER ἢ MAGISTER Rhodi). Σταυρὸς πεποικιλισμένος ὑπὸ κρίνων.

Ἄργυρος. Ζυγίζει κόκκους ἐνετικῶς 36, 3/8 (α).

Πέτρος de Cornillan, 1354—1355.

Ὁ Πέτρος de Cornillan, Ἰππότης τῆς Διαλέκτου τῆς Προδέντζας, ἀνὴρ εὐτάκτου βίου καὶ αὐστηρῶν ἠθῶν, ἀνηγωρεύθη Μέγας Μάγιστρος τῷ 1354. Ἐπὶ τῆς βραχείας διαρκείας τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ συνεκάλεσεν ἐν Ῥόδῳ Σύνοδον, ἐν ᾗ ἐθεσπίσθησαν διάφοροι καλοὶ νόμοι καὶ διατάξεις· ἐπάλαψε δὲ πρὸς τὸν Πάπαν Ἰννοκέντιον Στ', ὅστις ἠπεῖλει τοὺς Ἰππῶτας ὅτι ἤθελε τοῖς ἀφαιρέσει τὰ κτήματα τῶν Τεμπλάρων ἂν δὲν μετέβαινον εἰς Συρίαν πρὸς ἐπιτυχαστέραν υπεράσπισιν τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἠδυνήθη ὁ Cornillan μετὰ κόπων πολλῶν ν' ἀποκρούσῃ τὸ σχέδιον τοῦ Πάπα ὡς ἀκατόρθωτον. Ἐξεμέ-

(α) 100 κόκκοι ἐνετικαὶ ἀντιλογοῦσι πρὸς κόκκους γαλλικοὺς 97, 3/8 ἢ ἀγγλικοὺς 80.

τρῆσε δὲ τὸ ζῆν τὸ ἔτος 1355, διοικήσας τὸ Τάγμα ἐπὶ ὀκτωκαίδεκα μῆνας, ἢ κατ' ἄλλους ἐπὶ εἰκοσιδύο.

2. Γιλιάτον.

Ἐμπρ. + F. PETRVS. CORNILLIANI. DIGRA. M. (Frater Petrus Cornilliani Dei Gratia Magister). Ὁ Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον διπλοῦ σταυροῦ ἐπὶ τριῶν βαθμίδων τεθειμένου.

Ὅπ. + OSPITAL'. S. IOHS. IRLNI. QT. RODI. (Hospitalis Sancti Johannis Hierosolymitani Conventus Rhodi) Σταυρὸς πεποιικιλμένος ὑπὸ κρίνων.

Ἄργυρος. Ζυγίζει κόκκους ἐνετικαὺς 75 4/2.

Ρογέριος de Pins, 1355-1365.

Ὁ Ρογέριος de Pins, ὅστις ἀνακηρύχθη Μέγας Μάγιστρος ἐν ἔτει 1355, ἦτο καὶ αὐτὸς ἱππότης τῆς Διαλέκτου τῆς Προβέντζας, ἀνήκε δὲ εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν εἰς ἣν καὶ ὁ Ὄθων, ὁ εἰκοστὸς δεύτερος Μέγας Μάγιστρος, καὶ Γεράρδος ἐκεῖνος ὁ de Pins, ὁ νικήσας τὸν Ὁρχάνην. Ὁ θάνατος τοῦ Πέτρου de Cornillan δὲν μετέβαλε τὴν ἀπόφασιν Ἰννοκεντίου τοῦ Στ' εἰς τὸ νὰ ἐγκαταστήσῃ τοὺς ἱπποτάς ἄλλαχού· διέταξε μάλιστα νὰ συνέλθῃ ἐνώπιόν του ἐν Λυονίωνι ἡ ἐπὶ τοῦ προηγουμένου Μεγάλου Μαγίστρου συγκαλεσθεῖσα Σύνοδος τοῦ Τάγματος, καὶ πρὸ τῆς συναθροίσεως ταύτης ἀπεφάσισε νὰ μετατεθῇ ἡ ἔδρα τοῦ Τάγματος ἐν Πελοποννήσῳ. Ἀπηγεῖτο ὅμως νὰ παραχωρήσωσιν ἡγεμόνες τινὲς τὰ ἐπὶ τῆς χώρας ταύτης δικαιώματά των. Ἀλλ' ἐπειδὴ δυσκολίαι ἀπροσδόκητοι διηγήθησαν εἰς τὰς περὶ τούτου διαπραγματεύσεις, αὐτὸς ὁ Πάπας διέκοψεν αὐτάς, ὥστε οἱ ἱπποταὶ ἐπέμειναν ἐν Ῥόδῳ. Ὁ Ρογέριος ἐφάνη μὲν κάλλιστος καὶ φιλοικτίρμων ἡγεμὼν, ἀλλὰ καὶ αὐστηρὸς τηρητὴς τῆς πειθαρχίας καὶ τῶν θεσμῶν τοῦ Τάγματος. Ὅτε δὲ ἐνέσκηψεν εἰς Ῥόδον ἡ τὴν Ἀνατολὴν ἀπασαν τότε μαστίσασα πανώλης, μεθ' ἣν καὶ φρικώδης ἐπῆλθε λιμός, καταδάψιλευσε πρῶτον ἅπαντα τὰ εἰσοδήματά του ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἀργυρᾶ σκεύη καὶ τὰ ἐπιπλά τοῦ Παλατίου του, ὅπως συνδράμῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν πενήτων· διὸ καὶ δικαίως προσεκλήσατο τὴν ἐπωνυμίαν Ἐλεήμονος. Κατέλυσε δὲ τὸ ζῆν τῇ 28 Μαΐου 1365, διοικήσας τὸ Τάγμα ἐπὶ δεκαετίαν.

3. Γιλιάτον.

Ἐμπρ. + F. ROGIERIVS. D. PINIBVS. DIGRA. M. Ὁ Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον διπλοῦ τινος σταυροῦ τεθειμένου ἐπὶ τριῶν βαθμίδων.

Ὅπισθ. + OSPITAL. S. IOHS. IRLNI. QT. RODI. Σταυρὸς πεποιικιλμένος ὑπὸ κρίνων.

Ἄργυρος. Ζυγίζει κόκκ. ἐνετ. 74, 9/16.

Τὸ νόμισμα τοῦτο κατ' ἐξαιρέσιν δὲν ἔχει τὸν κῶνον τῆς πίτυος, ὃν φέρουσιν ἐπὶ τοῦ ἐμβαδοῦ ὅλα τὰ λοιπὰ νομίσματα τοῦ Ρογέρiou.

4. Ἀσπρον.

Ἐμπρ. + F. ROGIERIVS. D. PINIBVS. D. GRA. M. Ὁ Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ

τριῶν βαθμίδων τεθειμένου διπλοῦ σταυροῦ. Ὅπισθεν αὐτοῦ, κῶνος πίτυος.

Ὅπισθ. + OSPITAL'. S. IOHS. IRLNI. QT. ROD. Σταυρὸς πεποιικιλμένος ὑπὸ κρίνων.

Ἄργυρος. Ζυγίζει κόκκ. ἐνετ. 34, 2/8.

5. Ἀσπρον.

Ἐμπρ. + F. ROGIERIVS. D. PINIBVS D. GRA. M. Ὁ Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τριῶν βαθμίδων τεθειμένου διπλοῦ σταυροῦ. Ὅπισθεν αὐτοῦ, κῶνος πίτυος.

Ὅπισθ. + OSPITAL'. S. IHS. IRLNI. QTS. RODI. Σταυρὸς.

Ἄργυρος. Ζυγίζει κόκκ. ἐνετ. 35, 5/8.

Εἰς ἀμφότερα τὰ ὑπ' ἀριθμὸν 4 καὶ 5 νομίσματα τὸ Α καὶ L ἐν τῇ λέξει OSPITAL εἶναι συννηνωμένα.

Ὁ ὀπισθεν τοῦ Μεγάλου Μαγίστρου κῶνος τῆς πίτυος εἶναι τὸ οἰκόσημον τοῦ Ρογέρiou, καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐπώνυμον αὐτοῦ de Pins, ἦτοι ἐκ τῶν Πιτύων.

Ραῖμοῦνδος Bérenger, 1365-1374.

Ὁ Ραῖμοῦνδος Bérenger ἦτον ἱππότης τῆς Διαλέκτου τῆς Προβέντζας, ἐξελέχθη δὲ Μέγας Μάγιστρος τῷ 1365. Μετὰ τὸν Διόδοτον de Gozon τὸ Τάγμα εἶχε χαλαρωθῇ ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ ταῖς διχονοίαις. Ὁ Bérenger διὰ τῆς ἀνδρείας του καὶ διὰ τοῦ πρὸς τὰ μεγάλα ἐπιχειρήματα δεξιῶ αὐτοῦ νοδὸς ἀνεξωπύρωσε καὶ πάλιν τὸν ἀρειμάνιον χαρακτῆρα τῶν ἱπποτῶν, καὶ ἔδωκε νέαν εἰς τὸ Τάγμα λάμψιν. Συνέδραμεν οὗτος Πέτρον τὸν Α', Βασιλέα τῆς Κύπρου, ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἀγωνιζόμενον κατὰ τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου· συνενώσαντες δὲ ἀμφότεροι στόλον ἑκατὸν καὶ ἐπέκεινα πλοίων, προσέβαλον ἀπροσδοκῆτως τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ κατατροπώσαντες δι' ἀπαραμίλλου ἀνδρίας τοὺς πολυαριθμούς αὐτῆς ὑπερασπιστάς, ἐξεπόρθησαν καὶ ἐληλάτησαν αὐτήν, ἀλλὰ μὴ δυνήδεντες, μ' ὅλας τιν τὰς προσπάθειάς νὰ τὴν διατηρήσωσιν, ἀπέπλευσαν ἐμπρήσαντες ἅπαντα τὰ ἐν τῷ λιμένι πλοῖα, καὶ ἀπαγόντες πλούσια λάφυρα. Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα, τὸ 1367, οἱ ἱπποταὶ μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Κύπρου ἐνισχυθέντες ὑπὸ τῶν Γενουαίων ἐπεχείρησαν ἐπιτυχεῖς ἐκδρομὰς εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Συρίας, καὶ ἐκυρίευσαν τὴν Τρίπολιν καὶ ἄλλας πόλεις· ἀλλὰ μετ' αὐτὸν πολὺ ὁ θάνατος τοῦ Πέτρου παρεμπόδισε τὸν πόλεμον. Ἡ Κύπρος ἤρχισε νὰ παρακμάζῃ, ἡ δὲ Ἀρμενία μείνασα ἀδοκίμητος, προσβαλλομένη παρὰ τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου, ἐγκαταλείφθη τότε ὑπὸ πλείστων χριστιανικῶν οἰκογενειῶν, ὧν τινες προσέφυγον εἰς Ῥόδον, καθ' ἣς ἐπίσης ὁ Σουλτάνος ἐπῆρχετο. Ὁ Bérenger παρήγγειλε τότε ν' ἀγορασθῶσιν ἱπποὶ καὶ ὅπλα ἐν Ἰταλίᾳ· οἱ δὲ Κομμενδοῦροι (α) προσεκλήθησαν νὰ πέμψωσιν εἰς τὸ Ταμεῖον

(α) Κομμεντοῦρης, κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς, λίξις ἀπαντωμένη καὶ ἐν τοῖς, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος, ἐγγράφοις, τοῖς ἀφορῶσι τὸν Ζιζάνην. Ὁ Λουκάγγιος ἐν τῇ φωνῇ ταύτῃ ἀναφέρει δύο χωρία

τάς συνεισφοράς των. Ἀλλ' οἱ πλείστοι παρήκουσαν, ὥστε ὀργισθεὶς ὁ Μέγας Μάγιστρος ἠθέλησε νὰ μεταβῇ εἰς Γαλλίαν ἵνα λάβῃ δικαιοσύνην. Αἱ ἀσθένειαι δὲ αὐτοῦ καὶ τὸ γῆρας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ μέριμνα περὶ τῆς σωτηρίας τῆς Ῥόδου τὸν ἀνεχάτισαν. Δυσανασχετήσας δὲ διὰ τὴν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν ἐλλυλιν ἣν ἐθεώρει περὶ ἑαυτὸν, παρεκάλεσε τὸν Πάπαν Γρηγόριον Θ' νὰ δεχθῇ τὴν παραίτησίν του. Ὁ Πάπας θέλων νὰ διορθώσῃ τὰ τοῦ Τάγματος συνεκάλεσε τὸ 1374 Σύνοδον τῶν Ἱπποτῶν ἐν Ἀβενιῶνι, καὶ ἐπεισε τὸν Μέγαν Μάγιστρον νὰ τηρήσῃ τὸ ἀξίωμα του. Θεωρήσας δὲ ἀναγκαίαν τὴν παρουσίαν τοῦ τοῦ ἐν Ῥόδῳ, τῷ ἐπέτρεψε νὰ μὴ παρασταθῇ ἐν τῇ Συνόδῳ. Μετ' οὐ πολὺ ὁ Berenger ἐτελεύτησε μηνὶ Νοεμβρίῳ 1374.

6 Γιλιάτον.

Ἐμπρ. + F. RAIMVNDVS BERENGARI. D. C. E. M. Ὁ Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον διπλοῦ τινος σταυροῦ τεθειμένου ἐπὶ τριῶν βαθμίδων. Ὀπισθεν αὐτοῦ ἀσπίς διχοτομουμένη ὑπὸ διαγωνίου κεραίας.

Ὀπισθ. + OSPITAL. S. IOHS. IRLNI QTS RODI. Σταυρὸς πεποικιλμένος ὑπὸ κρίνων.

Ἀργυρὸς. Ζυγίζει κόκκ. ἐνετ. 78, 5/8.

7 Γιλιάτον.

Ἐμπρ. + F. RIMVMDVS BERENGARI D. CRAO MO Ὁ Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τριῶν βαθμίδων τεθειμένου διπλοῦ σταυροῦ. Ὀπισθεν αὐτοῦ ἀσπίς διχοτομουμένη ὑπὸ διαγωνίου κεραίας.

Ὀπισθ. + OSPITAL S. IOHIS IRLNI QTS RODI. Ὁ αὐτὸς πεποικιλμένος σταυρὸς.

Ἀργυρὸς. Ζυγίζει κόκκ. ἐνετ. 68, 2/8.

Εἰς ἀμφοτέρω τὰ ἀνωτέρω δύο νομίσματα τὸ A καὶ L ἐν τῇ λέξει OSPITAL εἶναι συνηνωμένα.

Ἀντώνιος Fluviano 1421—1437.

Ὁ Ἀντώνιος de Fluviano ἦτον Ἱππότης τῆς Διαλέκτου τῆς Καταλωνίας, ἀνεκνήρυχθη δὲ ὁμοφώνως Μέγας Μάγιστρος ἐν ἔτει 1421, εἰς ἐποχὴν κρίσεων, διότι δεινότερον ἐπύχοντο κατὰ τοῦ Τάγματος οἱ συνήθεις πολέμοι. Ἀφ' ἑνὸς μὲν Μωάμεθ ὁ Α', ἀνορθώσας ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀσίᾳ τὸ Τουρκικὸν Κράτος, ὅπερ ἐνομήσθη ἐκμηδενισθὲν ὑπὸ τοῦ Τατάρου Τιμούρ, προσέβαλεν ἐκ νέου τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος καὶ διεζύθινε τοὺς στόλους του κατὰ τοῦ Αἰγαίου καὶ κατὰ τῶν κτημάτων τοῦ Τάγματος τῶν Ἱπποτῶν. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ τῆς Αἰγύπτου Σουλτάνος Σαῖφεδίν, εἰσδύλων εἰς τὴν Κύπρον, ἤχμαλῶτιζε τὸν

ἀσθενῆ βασιλέα Γιάννον, καὶ δὲν ἀπέντα δεινὴν ἀντίστασιν, εἰμὴ ἐν τῇ ἐπεμβάσει τῶν Ἱπποτῶν τῆς Ῥόδου. Ἐκτοτε, ὁ Σαῖφεδίν ἐβουλεύθη τὴν καταστροφὴν τοῦ Τάγματος, καὶ ἠτοίμασε κρυφίαν ἐκστρατεῖαν κατὰ τῆς Ῥόδου. Ἀλλ' ὁ Μέγας Μάγιστρος, προειδοποιηθεὶς ὑπὸ πιστῶν πρακτόρων, συνήθροισε τοὺς Ἱππότες καὶ ἐρωδίασε τὴν πρωτεύουσάν ζωοτροφιῶν, ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων, ὥστε ὁ Σουλτάνος θεωρήσας τὸν ἑαυτοῦ σκοπὸν ἀποκαλυφθέντα, ἀνέστρεψε τὴν ἐπιτέλειν (1426). Οἱ συνεχεῖς οὗτοι πόλεμοι, ἡ ἀπιστία τοῦ Τοποτηρήτου τοῦ Μεγάλου Μαγίστρου, ὅστις παρέδωκεν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἀραγωνίας 100,000 φλωρίων τοῦ ταμείου, ἐξήντηλσαν τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Τάγματος. Γενικὴ τῶν Ἱπποτῶν Σύνοδος συνεληθούσα ἐν Ῥόδῳ τῇ 10 Μαΐου 1428 προσνόησεν εἰς τὴν τοῦ Ταμείου ἐπανόρθωσιν. Θεραπεύσας δὲ τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου, καὶ καταπύσας τὰς ἐσωτερὰς ἀταξίας ὁ Ἀντώνιος, ἐκυβέρνησεν εἰρηνικῶς μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, συμβάτης τῇ 26 Ὀκτωβρίου 1437.

8 Χρυσὸν Δουκάτον.

Ἐμπρ. F. ANTONIVS. Ὁ ἅγιος Μάρκος ὁρθίος, κρατῶν ἐν τῇ δεξιᾷ σημαίαν, ἣν παραδίδει εἰς τὸν ἐνώπιον αὐτοῦ γονυπετῇ Μέγαν Μάγιστρον, περιβεβλημένον τὴν ἐπίσημον στολὴν τῶν Δουκῶν Ἑνετίας. Παρὰ τῷ δόρατι τῆς σημαίας DVX στυληδόν, ὀπισθεν δὲ τοῦ ἁγίου S. M. VENET.

Ὀπισθ. SIT. T. XPE. DATVS Q TV. REGIS ISTE. DVCAT. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ἑλλειπτικῷ κύκλῳ, ἔχων τὴν δεξιάν ἀνυψωμένην καὶ εὐλογῶν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ κρατῶν τὸ Εὐαγγέλιον. Ἀξιόθιαν αὐτοῦ τέσσαρες ἀστέρες, ἀριστερόθεν δὲ πέντε.

Χρυσός.

Ἐκ τῆς Συλλογῆς τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Σερβηνίας ἐν Ταυρίνῳ (α).

Τὸ ἀνωτέρω χρυσὸν Δουκάτον εἶναι ἀπομίμησις οὕτως ἐντελῆς τῶν χρυσῶν Δουκάτων τῆς Ἑνετίας, ὥστε φέρει οὐ μόνον τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Μάρκου μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς S. M. VENET, ἀντὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου προστάτου τοῦ Τάγματος τῶν Ἱπποτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν λέξιν DVX ἀντὶ τοῦ Magister, δὲν διαφέρει δὲ, εἰμὴ μόνον κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ Μεγάλου Μαγίστρου. Ἡ ἐν τῷ ὀπισθεν ἐπιγραφὴ ἀναγινώσκεται οὕτω. Sit tibi Christe datus, quem tu regis iste Ducatus.

Ἀναφέρει ὁ Zanetti (β) ὅτι ὁ Ἑνετὸς Γερουσιαστὴς Ἰακώβος Γραδενίγος εἶχεν ἐν τῇ συλλογῇ του ἐν Σακόνιον, κοπὴν ἐν Ῥόδῳ κατὰ τὸ ἔτος 1424 καὶ φέρον τὸν τύπον τῶν Ἑνετικῶν Δουκάτων. Ἐπειδὴ δὲ

τῆς εἰσὶ ἀντικείμεν βαρβαροαλλογενεῖς μεταφράσεις τῶν Λαζίων, ἔτι καὶ μεταφύρομεν ἐνταῦθα. « Ἐάν γίνεται τὸ εἰς ἀνθρώπου, ὑποῦνι τῆς εὐσεβείας, ὑποῦνι Μαγιστορος Κουμμεντούρης ἐνὸς τόπου, ἡ περὶ ἡμέραν ταχτὴν τοῦ ἐγκλήματος κ.τ.λ. καὶ κατωτέρω « Ὅτι ὁ μίγας τοὺς Μαγιστορος νὰ ἠθέλησται νὰ εἴπῃν τὸ ἐκεῖ τὴν ἡμέραν τὴν ἐπὶ ἡμερὶν ἀδελφός τους, ὑποῦ ἦτον Κουμμεντούρης τοῦ χωρίου τῶν κ.τ.λ. »

(α) Ἐκπράξω δημοσίως ἐνταῦθα τὴν βασιλικὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὸν σοφὸν κ. Ἱπποκρίτη D. Promis, Ἐφορὸν τῆς Ὀπλοθήκης, τῆς Βιβλιοθήκης καὶ τῆς Νομισματικῆς Συλλογῆς τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Σερβηνίας, ὅστις οὐ μόνον ἐπέτρεψε μοι νὰ λάβω ἔκτυπον τοῦ ἀνωτέρω νομίσματος καὶ ἄλλων τινῶν σπαρίων καὶ ἀντιδότων νομισμάτων τῆς Βασιλικῆς Συλλογῆς, ἀλλὰ μετὰ πλείστης ὁπρὸς εὐγνωμίας εἰσέει μοι καὶ τὴν ἀδελφὴν νὰ δημοσιεύσω αὐτά.

(β) Delle monete d' Italia, μέρος II, σελ. 444. Σημείωσις α.

κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1424 ὁ μὲν Φιλίβερτος de Naillac ἀπεβίωσεν, ὁ δὲ Ἀντώνιος de Fluviano ἀνηγορεύθη Μέγας Μάγιστρος, ὁμολογεῖται, καὶ δικαίως, ἄγνωστον ὁ K. Friedlaender εἶναι τὸ πρῶτον τοῦ Zanetti ἀναφερόμενον νόμισμα πρὸς τὸν ἄποδοθῆ εἰς τὸν πρῶτον ἢ εἰς τὸν δεύτερον. Διὰ τοῦ ἐν τῷ Βασιλικῷ Μουσείῳ τοῦ Ταυρίνου λοιπὸν νομίσματος, ὅπερ, κατ' ἐμὴν εἰκασίαν, εἶναι αὐτὸ ἐκεῖνο τῆς συλλογῆς τοῦ Γραδενίγου. λύεται πᾶσα ὡς ἐκ τῶν ἀσαφῶν λόγων τοῦ Zanetti προκύπτουσα ἀμφιβολία.

Ἰωάννης de Lastic 1437—1454.

Τελευτήσαντος τοῦ Ἀντωνίου de Fluviano τῷ 1437, ἀνηγορεύθη Μέγας Μάγιστρος ὁ Ἰωάννης de Lastic, ὅστις ἦτο Μέγας Ἡγούμενος τῆς Ἀλβέργνης (Auvergne) καὶ ἀνὴρ εὐμοιρῶν τῶν προσόντων ἐκείνων ἀπερ ἀποτελοῦσι τὸν καλὸν κυβερνήτην. Μαθὼν τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐνῶ εὐρίσκατο ἐν Γαλλίᾳ, ἐσπευσε νὰ μεταβῇ εἰς Ῥόδον, καθότι εἶχον ἐγερθεῖ ὑπόνοιαι περὶ βαρβαρικῆς ἐπιθέσεως κατὰ τῆς νήσου. Ἐπεχείρησε δὲ πάραυτα νέας ὁχυρώσεις, διαπραγματευόμενος ταύτα χρόνως μετὰ τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ Ὀθωμανοῦ Ἀμουράτου. Καὶ οὗτος μὲν ἔσπευξε εἰς ἀναχωρῆσιν, ὁ Σουλτάνος ὁμοίως τῆς Αἰγύπτου, ἐπερειδόμενος εἰς τὰς ἀρχαίας ἐγκαταστάσεις τῶν Ἀράβων ἐν Κύπρῳ καὶ ἐν Ῥόδῳ, ἐκήρυξε τὰς νήσους ταύτας ἰδιοκτησίαν του καὶ ἐπεμψε στόλον πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀπαιτήσεών του. Τὰ Αἰγυπτιακὰ πλοῖα λοιπὸν ἐπλησίασαν εἰς Ῥόδον τὸν Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 1440· ἀλλ' ἰδόντα τὸν ἐτοιμοπόλεμον στόλον τῶν Ἰπποτῶν ἐξερχόμενον, ἀπεσύρθησαν καὶ διευθύνθησαν πρὸς τὴν νήσον Κῶ. Ὁ στόλος ὁμοίως τοῦ Τάγματος πλεύσας ταχύτερον, προέλαβε τὰ Αἰγυπτιακὰ πλοῖα καὶ ἠνάγκασεν αὐτὰ ἐκ νέου εἰς μάχην, ἥτις καὶ ἀπέβη πρὸς τοὺς Ἰππότες θριαμβικῇ. Μετὰ τέσσαρα ἔτη, τῷ 1444, νέος Αἰγυπτιακὸς στόλος ἐπολιόρκησε τὴν Ῥόδον ἐπὶ τεσσαράκοντα καὶ δύο ἡμέρας· μὴ κατορθώσας ὁμοίως νὰ τὴν ἐκπορθήσῃ, ἠναγκάσθη ν' ἀποσυρθῇ. Μετὰ τὰς λαμπράς ταύτας νίκας, τὰς δοξασάσας τὸ τε Τάγμα καὶ τὸν Μέγαν Μάγιστρον, ὁ Σουλτάνος τῆς Αἰγύπτου ἔπαυσε τοῦ νὰ εἶναι ἐπιφοβὸς τοῖς Ἰππόταις. Ἀλλὰ τότε (1451) εἶχεν ἤδη διαδεχθῇ τὸν Ἀμουράτην Μωάμεθ ὁ Β', ὅστις κατακτίσας τὴν Κωνσταντινούπολιν τῷ 1453, ἔστειλε κήρυκα, ἐξαιτούμενος παρὰ τοῦ Μεγάλου Μαγίστρου φόρον καὶ ὑποταγὴν. «Μὴ γένοιτο!» εἶπεν ὁ Μέγας Μάγιστρος· ἀφοῦ εὖρον τὸ Τάγμα μου ἐλεύθερον νὰ ἀφήσῃ αὐτὸ δούλον! πρὶν ἢ τοῦτο γίνῃ θέλω ἀποθάνειν». Ἐμελλε τοιαύτη γενναία καὶ ὑπερήφανος ἀπάντησις νὰ παροργίσῃ τὸν ἀγέρωχον Μωάμεθ καὶ νὰ ἀναφλέξῃ τὸν πόλεμον· διό ὁ de Lastic προνόησε νὰ παρασκευάσῃ τὴν Ῥόδον πρὸς ἀμυναν, συνάξας πολεμοφόδια καὶ συγκαλέσας τοὺς Ἰππότες. Ἀλλ' εἰς τοιαύτην κρίσιμον στιγμὴν ἐπῆλθε θάνατος αὐτῷ τὴν 19 Μαΐου 1454.

9 Ἄσπρον.

Ἐμπρ. +: IOHS: D: LESTIC: MAGISTR: Ὁ

Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον διπλοῦ σταυροῦ ἐπὶ τριῶν βαθμίδων τεθειμένου. Ὁπισθεν δὲ αὐτοῦ, ἀσπίς διχοτομουμένη ὑπὸ ἐγκαρσίου κεραίας.

Ὁπισθ. +: OSPITALIS: S: IOHS: IRLIN: R: Προτομὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου κρατοῦντος ἐν τῇ ἀριστερᾷ τὸν Ἄμυνον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν σημαίαν τοῦ Τάγματος.

Ἀργυρος. Ζυγίζει κόκ. ἐνετ. 39.

10 Ἄσπρον.

Ἐμπρ. +: IOHS: LESTIC: MAGISTRI: Ὁ αὐτὸς τύπος τοῦ γονυπετοῦς Μεγάλου Μαγίστρου μετὰ τῆς αὐτῆς ἀσπίδος.

Ὁπισθ. +: OSPITALIS: S: IOHS: IRLINI: RO: Ὁ αὐτὸς τύπος τῆς προτομῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου.

Ἀργυρος. Ζυγίζει κόκ. ἐνετ. 40, 3/8.

11 Ἄσπρον.

Ἐμπρ. +: IOHS: LESTIC: MAGISTRI: Ὁ αὐτὸς τύπος τοῦ γονυπετοῦς Μεγάλου Μαγίστρου μετὰ τῆς αὐτῆς ἀσπίδος.

Ὁπισθ. +: OSPITALIS: S: IOHS: IRLINI: R: Ὁ αὐτὸς τύπος τῆς προτομῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου.

Ἀργυρος. Ζυγίζει κόκ. ἐνετ. 38, 4/8.

Ἰάκωβος de Milly, 1454—1464.

Ὁ Ἰάκωβος de Milly, Μέγας Ἡγούμενος καὶ οὗτος τῆς Ἀλβέργνης, ἐξελέχθη Μέγας Μάγιστρος τῇ πρώτῃ ἰουνίου 1454. Διέτριβε δὲ ἐν τῇ μονῇ του, ὅτε ἀπεστάλη πρὸς αὐτὸν ἐκ Ῥόδου ὁ Ἰππότης Boisron, ἀνεψιὸς του, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ παραστήσῃ ζωηρῶς αὐτῷ τὴν ἀνάγκην τῆς παρουσίας του. Ὦθεν ἐσπευσε νὰ μεταβῇ εἰς Ῥόδον, ὅπου ἡμέρα τῇ ἡμέρα ἀνεμένετο ἡ ἐπέλευσις τοῦ στόλου Μωάμεθ τοῦ Β'. Οὐ μόνον δὲ ἡ θέσις τῶν ἐν Ῥόδῳ Ἰπποτῶν ἀπέβαινεν ὑπέρποτε κινδυνώδης, ἀλλὰ καὶ σύνολος ἡ χριστιανωσύνη κατεΐχετο ὑπὸ τρόμου, ἀπειλουμένη ὑπὸ τοῦ ἀγρίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατακτητοῦ. Διό, ὁ Πάπας Νικόλαος Ε' κατώρθωσε ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τῆς προόδου τῶν Ὀθωμανῶν συμμαχίαν τινὰ τῶν Κρατῶν τῆς Εὐρώπης, εἰς ἣν προστεθῇ πάραυτα καὶ ὁ νέος Μέγας Μάγιστρος, τῷ 1454. Ὁ τουρκικὸς στόλος ἐν τούτοις, λήψας τὰ παράλια τῆς Κασίας καὶ τῆς νήσου Κῶ, προέβη καὶ μέχρι Ῥόδου, ὅθεν ἀπήγαγε πλούσια λάφυρα καὶ πολυαριθμούς αἰχμαλώτους· τὸ δὲ ἐπὶ τὸ ἔτος 1455 ὁ ὑπὸ τοῦ Χαμζά Βῆν διοικούμενος τουρκικὸς στόλος προσέβη καὶ πάλιν τὴν Ῥόδον καὶ πλείστας ἄλλας νήσους, ἀλλ' ἀπέτυχεν ὡσαύτως ἀπανταχοῦ. Μετὰ τὴν ὑποχώρησιν τῶν Τούρκων, ὁ Ἰάκωβος de Milly ὠχύρωσε τὰ παράλια τῆς Ῥόδου καὶ ἐνεδυναμώθη, ἐνῶ τὰ πλοῖα τοῦ Τάγματος ἐδῆουν τὰς τουρκικὰς παραλίας καὶ μεγάλως παρέβλαπτον τὸ ἐμπόριον. Δὲν εἶχεν ὁμοίως ὁ Μέγας Μάγιστρος νὰ πολεμήσῃ μόνους τοὺς Τούρκους, εἶχε περιπλέον νὰ παλαίσῃ καὶ πρὸς ἄλλους τινὰς πολεμίους. Διέκειντο ἐχθρικῶς τότε πρὸς τὸ Τάγμα καὶ ὁ Σουλτάνος αὐτὸς τῶν Μαμελούκων, ἔτι δὲ οἱ Ἐνετοί, καθότι οἱ Ἰππότες εἶχον λάβει μέρος ἐνεργὸν ὑπὲρ τῆς νομίμου Βασι-

λίσεως τῆς Κύπρου Καρλόττης κατὰ τοῦ νόθου ἀδελφοῦ τῆς Ἰακώβου, ὅστις ἔνα ἐξασφάλισεν εἰς ἑαυτὸν τὸν θρόνον τῆς Κύπρου διὰ τῆς συνδρομῆς τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου, ἐκηρύχθη ὑποτελής αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα, ὁ νόθος οὗτος Ἰακώβος λαβὼν εἰς γυναῖκα τὴν Ἐνετὴν Αἰκατερίναν Κορνάρου ὑπεστηρίχθη καὶ ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν, οἵτινες ἠνωμένοι τότε μετὰ τῶν Αἰγυπτίων, ἀπεβιβάσθησαν εἰς Ῥόδον καὶ κατετήκωσαν τοῦ Τάγματος τὰς κατοχάς. Εἰς ἐπίμετρον δὲ δυστυχίας, τὸ Τάγμα διεσπαράσσετο καὶ ἐσωτερικῶς ὑπὸ διχονοιῶν ἐμφυλίων. Ὁ de Milly διὰ μιτριοπαθείας καὶ συνετῶν διαπραγματεύσεων πύτχισε νὰ καταπαύσῃ τὰς θυέλλας ταύτας, ὁ δ' ἐπικείμενος κίνδυνος διεσκεδάσθη βραδύτερον ἐντελῶς διὰ τῆς μετὰ τοῦ Μωάμεθ συνομολογηθείσης ἀνακωχῆς. Ἐπὶ τέλους καταληφθεὶς ὑπὸ ὀξέως πυρετοῦ, ἀφηρηπάγη τῆς ζωῆς τῇ 17 Αὐγούστου 1464.

12. Χρυσοῦν Δουκάτον.

Ἐμπρ. IACOBV. D. ML. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ὁρθῶς, κρατῶν ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ βιβλίον, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ τὴν σημαίαν τοῦ Τάγματος, ἣν παραδίδει πρὸς τὸν ἐνώπιον αὐτοῦ γονυπετῇ Μέγαν Μαγίστρον, περιβεβλημένον τὴν ἐπίσημον τῶν Ἱπποτῶν στολήν. Ὁπισθεν τοῦ ἁγίου S. IO. IERS, παρὰ δὲ τῷ δόρατι τῆς σημαίας M. R. D. στυλιδόν, κάτωθι δὲ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δόρατος B. Ἡ ἐπιγραφὴ ἀναγινώσκεται οὕτως: Iacobus De Milly Magister Rhodi Dominus — Sanctus Johannes Hierosolymitanus.

Ὁπισθ. SIT. T. XPE. DATV. Q TV. REGIS ISTE DVCA. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ἑλλειπτικῷ κύκλῳ, ἔχων τὴν δεξιὰν ἀνυψωμένην καὶ εὐλογῶν· ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ κρατῶν τὸ Εὐαγγέλιον. Δεξιόθεν αὐτοῦ τέσσαρες ἀστέρες, ἀριστερόθεν δὲ πέντε.

Χρυσός.

Τὸ ἀνωτέρω σπανιώτατον καὶ μοναδικὸν χρυσοῦν Δουκάτον τηρεῖται ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ, ἐδημοσιεύθη δὲ ὑπὸ τοῦ K. Phister ἐν τῷ Numismatic Chronicle, 1852, σελ. 2. Ἐπειδὴ δὲ εἰς ὀλίγων χεῖρας περιέρχεται τὸ ἀγγλικὸν περιοδικὸν αὐτό, καλὸν ἔκριναν νὰ ἐμπεριλάβω καὶ τὸ νόμισμα τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων ἀνεκδότων τῶν Μεγάλων Μαγίστρων.

Τὸ κάτωθι εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δόρατος B πρέπει νὰ ἐκλειφθῇ, κατ' ἐμὴν γνώμην, ὡς σημεῖόν τι τοῦ νομισματοκοπέου, καὶ οὐχὶ ὡς τὸ ἀρχτικὸν στοιχεῖον τῆς λέξεως Baptista, ὡς φρονεῖ ὁ Κύριος Phister.

Ἰδοὺ καὶ νομίσματα τοῦ Τάγματος τῶν Ἱπποτῶν ἄνευ ὀνόματος Μεγάλου Μαγίστρου.

13. Ἐμπρ. + MAGISTRI: HOSPITALS: Φρούριον ἐντὸς κύκλου κοκκωτοῦ.

Ὁπισθ. + IEROSOLIMITANI: ROD. Σταυρὸς ἐντὸς κύκλου κοκκωτοῦ. Ἐν τῷ ἐμβλαδῷ, μετὰ τῶν

τῶν βραχιόνων τοῦ σταυροῦ, εἰς τὴν δευτέραν καὶ τρίτην γωνίαν εἰς κρίκος μικρός.

Χαλκός.

14. Ἐμπρ. + OSPITALS S IO. Φρούριον ἐντὸς κοκκωτοῦ κύκλου.

Ὁπισθ. + OSPITALS S IOA. Σταυρὸς ἐντὸς κύκλου κοκκωτοῦ. Ἐν τῷ ἐμβλαδῷ, μετὰ τῶν βραχιόνων τοῦ σταυροῦ, εἰς τὴν πρώτην καὶ τετάρτην γωνίαν εἰς κρίκος μικρός.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1 Φεβρουαρίου 1859.

Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

ΝΑΥΠΗΓΙΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

Πολλάκις καὶ διὰ τῆς Πανδώρας καὶ διὰ τοῦ Spectacteur de l'Orient (α) ἐδημοσιεύσαμεν ἐπισήμους εἰδήσεις περὶ τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἥτοι περὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς χωρητικότητος τῶν πλοίων, περὶ τῶν ναυτῶν, περὶ ναυπηγίας, περὶ λιμένων καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐθεωρήσαμεν δὲ ταύτας τῶσιν μᾶλλον σπουδαίας ὅσῳ μὴ αἰσθανόμενοι εἰσέτι ἀρκούντως εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ὠφέλειαν τῶν πολιτειακοῦν εἰδήσεων, σπανίως συντάσσονται τοιαύτας. Τὸ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργεῖον φαίνεται ἀκριβέστερον κατὰ τοῦτο, διότι κατ' ἔτος ἐκδίδει πίνακας πιστοποιοῦντας τὴν κατάστασιν τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ.

Παρὰ τὰς πληροφορίες ταύτας εἶχομεν καταδείξει καὶ ἄλλην ἐργασίαν τοῦ ὑπουργείου περιεργότατην, καὶ ἴσως οὕτε εἰς τὴν Εὐρώπην συνήθη, τὸν μακρὸν, λέγομεν, πίνακα, ἐν ᾧ περιέχονται τὸ εἶδος, τὸ ὄνομα, ἡ ἡλικία τῶν πλοίων, τὰ ὀνόματα τῶν διευθυντῶν καὶ οἱ λιμένες εἰς οὓς ἀνήκουσιν. Ὁ πίναξ οὗτος μεταρρυθμισθεὶς κατὰ τὰς γενομένας μεταβολάς, ἐτυπώθη μετὰ ταῦτα καὶ δεῦτερον καὶ τρίτον.

Ἐπειδὴ δὲ, πλὴν τῶν πλοίων ἅτινα ναυπηγοῦνται εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀγοράζονται καὶ τινα ξένα, ἐπεθυμήσαμεν νὰ μάθωμεν πόσος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν πρώτων, παρεκαλέσαμεν τὸ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργεῖον νὰ παραχωρήσῃ εἰς ἡμᾶς καὶ τούτων τὴν σημείωσιν. Ταύτην λοιπὸν λαβόντες παραθέτομεν ἐνταῦθα ἔχοντες τὴν πεποίθησιν ὅτι θέλομεν εὐχαριστήσῃ τὸν ἀναγνώστην. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ σημείωσις αὕτη περιλαμβάνει μόνον τὰ ἑλληνικὴν σημαίαν φέροντα, ὅσα ἐναυπηγήθησαν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ 1843 μέχρι τέλους Ὀκτωβρίου τοῦ 1858 ἔτους.

(α) Ἰδὲ φυλλάδ. Πανδώρας ἀρ. 57, 60, 77 καὶ 151, καὶ φυλλάδ. Spectateur 2, 6, 22, 19 καὶ 84.